

Panturist d.d.

Sv.L.B.Mandića 33

31000 Osijek

IZVJEŠĆE POSLOVODSTVA ZA 2022. GODINU

1. UVOD

Panturist d.d. je prijevoznačka tvrtka osnovana 1946. kao prva tvrtka za prijevoz putnika u Slavoniji.

Panturist d.d. povezuje Slavoniju s drugim dijelovima zemlje, poput Zagreba, Dalmacije, Istre i Kvarnera. Također pruža redovne usluge međunarodnog prijevoza kao i širok raspon usluga putem svojih putničkih agencija. Tvrtka upravlja sa šest autobusnih stanica u Slavoniji i Baranji (Osijek, Đakovo, Našice, Valpovo, Donji Miholjac I Beli Manastir)

Panturist d.d. obavlja ugovorne usluge prijevoza, usluge najma autobusa, turističke usluge za domaće i međunarodne klijente i usluge održavanja vozila.

2. REZULTAT POSLOVANJA DRUŠTVA

Pozicija	31.12.2021.	31.12.2022.	Indeksi 2022./21.
1	2	3	4
Poslovni prihodi	67.605.290	80.954.172	120
Poslovni rashodi	68.219.153	83.743.849	123
Financijski prihodi	88.477	82.901	94
Financijski rashodi	1.523.545	2.917.482	191
Ukupni prihodi	67.693.767	81.037.073	120
Ukupni rashodi	69.742.698	86.661.331	124
Gubitak prije oporezivanja	(2.048.931)	(5.624.258)	274
Porez na dobitak	(159.866)	0	0
Gubitak nakon oporezivanja	(1.889.065)	(5.624.258)	298
Vrijednost imovine Aktiva	125.621.981	119.837.029	95
Temeljni kapital Društva	63.768.800	63.768.800	100

Razvidno je da su se poslovni prihodi u 2022. godini povećali za 20% u odnosu na prethodnu 2021. godinu. Poslovni rashodi su veći za 23% u odnosu na 2021.

Financijski prihodi su se smanjili zbog manjih prihoda od kamata na zajam povezanom poduzeću i tečajnih razlika, isto tako financijski rashodi su veći zbog većih kamata s poduzetnicima unutar grupe.

Prihodi od prodaje ostvareni su u iznosu od 67.881.896 kn, što je veće za 35% u odnosu na 2021. godinu.

Od navedenih prihoda, prihodi od prodaje na domaćem tržištu sudjeluju sa 42% u ukupnim prihodima od prodaje, prihodi od prodaje na inozemnom tržištu sudjeluju s 7%, prihodi od subvencija s 37%, dok prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe 14%.

U strukturi poslovnih rashoda najveću stavku čine materijalni troškovi (trošak goriva, utrošena energija, utrošen materijal) s 38% učešća i veći su za 23% u odnosu na 2022. godinu

Troškovi osoblja sudjeluju s 23% i veći su za 9% usporedno s 2021. godinom.

Amortizacija koja čini 17% poslovnih rashoda bilježi povećanje za 7%

Društvo je 2022. završilo s gubitkom nakon oporezivanja od 5.624.258 kn.

Ljudski resursi Društva (radnici) su, uz imovinu (objekte) najvrjedniji resurs. Na dan 31. prosinca 2022. godine, Društvo je imalo 203 stalno zaposlena radnika, a prema navedenoj kvalifikacijskoj strukturi, objektima te udjelima u postotku u tablici 1.:

Tablica 1.

Stručna sprema	Mr.sc	VSS	VŠS	SSS	VKV	KV	NSS	Ukupno
Broj radnika	3	23	8	119	1	42	7	203
Struktura u %	1	11	3	59	0,50	22	3,50	100

Prosječne neto plaće, u koje nije uključen porez na dohodak i prirez, na način kako ih prati Državni zavod za statistiku, prosječne bruto plaće, mase neto-plaće i ukupni troškovi osoblja iznosili su u posljednje dvije godine prema tablici 2.:

Tablica 2.

Opis	2021.	2022.	Lančani indeks
Prosječno neto plaća	4.631	5.002	108
Prosječno bruto plaća	6.092	6.676	110
Masa neto plaća	10.894.263	10.864.886	100
Ukupni troškovi osoblja	17.439.973	17.032.753	98

Prosječna neto plaća veća je za 8%, a bruto plaća veća za 10 % u odnosu na 2021 , masa neto plaće i ukupni troškovi osoblja su na približno istom nivou u odnosu na prethodnu godinu.

Opis	2021.	2022.	Lančani indeks
Ukupni rashodi	69.742.698	86.661.331	124
Ukupni troškovi osoblja	17.439.972	18.940.599	109
Troškovi osoblja / Ukupni rashodi u %	25,00	21,86	

Troškovi osoblja sudjelovali su u strukturi ukupnih rashoda u 2021. sa 25 %, u 2022. sa 21,86%, dakle zadržani su na približno istoj razini u posljednje dvije godine. Svaka ušteda na radnoj snazi je bitna pa se oprezno zapošljavaju novi stalni radnici, ponajprije mladi i stručni kadrovi, ili izuzetno stručni kadrovi s dugogodišnjem iskustvom, dok se više stimulira zapošljavanje radnika na određeno vrijeme i to za razdoblje za koje je to nužno, kao i odljev stalno zaposlenih radnika u mirovinu, bilo da idu po sili zakona, ili ih se, za odlazak u mirovinu, posebno stimulira putem isplate tzv. stimulativnih otpremnina.

3. KRETANJE IMOVINE DRUŠTVA

Kretanje imovine društva prikazuje se u tablici 4.

Tablica 4.

Pozicija	31.12.2021.	31.12.2022.	Indeksi 2022/21.
Nematerijalna imovina	21.786.062	20.431.940	94
Materijalna imovina	66.042.395	61.352.057	93
Financijska imovina	2.500.000	2.500.000	100
Kratkotrajna imovina	36.639.547	37.333.770	102
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	1.153.978	719.262	62
Ukupna imovina	125.621.982	119.837.029	95

Iz tablice 4. razvidno je kretanje imovine Društva u razdoblju posljednje dvije godine. Ukupna imovina Društva je za 5% manja nego u 2021. godini. Najveće smanjenje bilježe plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi od 38% (obračun turističkih usluga i troškovi naknade za ceste) . Materijalna imovina je manja za 7% , nematerijalna imovina manja za 6%.

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

1. Pokazatelji likvidnosti

Društvo prati svoje novčane tijekove, planira priljeve i odljeve novca te putem koeficijenta tekuće i ubrzane likvidnosti vodi brigu o podmirenju dospjelih dugoročnih i kratkoročnih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti

Opis	2021.	2022.
Kratkotrajna potraživanja	24.018.006	20.892.014
Novac	8.639.746	12.041.828
Kratkotrajna fin.imovina	2.500.000	2.500.000
Kratkoročne obveze	104.933.895	106.541.982
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,34	0,33

Koeficijent tekuće likvidnosti

Opis	2021.	2022.
Kratkotrajna imovina	36.639.548	37.333.770
Kratkoročne obveze	104.933.895	106.541.982
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,35	0,35

Koeficijent financijske stabilnosti

Opis	2021.	2022.
Dugotrajna imovina	87.828.455	81.783.997
Temeljni kapital	63.768.800	63.768.800
Dugoročne obveze	6.400.379	4.272.716
Koeficijent financijske stabilnosti	1,25	1,20

2. Pokazatelj zaduženosti

Koeficijent zaduženosti

Opis	2021.	2022.
Dugoročne obveze	6.400.379	4.272.716
Kratkoročne obveze	104.933.895	106.541.982
Ukupne obveze	111.334.274	110.814.698
Aktiva	125.621.982	119.837.029
Koeficijent	0,89	0,92

Koeficijent vlastitog financiranja

Opis	2021.	2022.
Kapital	63.768.800	63.768.800
Ukupna imovina	125.621.981	119.837.029
Koef. vlastitog financiranja	0,51	0,53

3. Pokazatelji aktivnosti

Koeficijent obrta potraživanja

Opis	2021.	2022.
Prihod od prodaje	50.435.369	67.881.896
Potraživanja	24.018.006	20.892.014
Koeficijent obrta potraživanja	2,10	3,25

Trajanje naplate potraživanja

Opis	2021.	2022.
Broj dana u godini	365	365
Koef.obrta potraživanja	2,10	3,25
Dani naplate potraživanja	173,81	112,31

4. Pokazatelji ekonomičnosti

Ekonomičnost ukupnog poslovanja

Opis	2021.	2022.
Ukupni prihodi	67.693.767	81.037.073
Ukupni rashodi	69.742.698	86.561.331
Ekonomičnost ukupnog posl.	0,97	0,94

5. IZLOŽENOST DRUŠTVA RIZICIMA

U poslovanju Društva brojni su rizici koji proistječu iz odnosa s drugim poduzetnicima u istom ili drugačijem tržišnom okruženju kao što su kreditni rizik, rizik likvidnosti i tržišni rizik

Kreditni rizik postoji uvijek kada društvo posuđuje novac danas koji mora vratiti u budućnosti.

Kontinuirano se prate potraživanja i procjenjuje njihova naplativost te se u slučaju neizvjesnosti ili nemogućnosti naplate provode vrijednosna usklađenja.

Rizik likvidnosti pretpostavlja nedovoljnu naplatu i narasle obveze plaćanja, te društvo provodi politiku upravljanja likvidnošću i donošenje odgovarajućih kratkoročnih i dugoročnih mjera za njegovo otklanjanje.

Tržišni rizik obuhvaća valutni rizik, kamatni rizik i ostale cjenovne rizike.

Tekući broj	Kreditor	Vrste kredita	Krajnji rok vraćanja	Svota kredita u EUR/CHF	Svota kredita u kn	Kamatna stopa godišnja
1	Kredit DB AG	Kratkoročni	2021		2.117.858	
2	Kredit DB AG	Kratkoročni	2021		94.568.698	EONIA plus 2%
3	Kredit DB AG	Dugoročni	2025		2.035.714	1,81%

Iz tablice razvidno je da se ovo Društvo za kredite trenutno zadužuje samo kod DB-a, kamatne stope su vezane za EONIA plus 2% i 1,81%.

6. OČEKIVANI RAZVOJ DRUŠTVA U BUDUĆNOSTI I DJELOVANJE NA PODRUČJU ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Društvo Panturist d.d. primarno obavlja djelatnost kopnenog prijevoza koji se sastoji od dugih linija, regionalnih linija, prijevoza po ugovoru (radnika i OŠ) te turističkih prijevoza. Osim prijevoza, dio svojih prihoda ostvaruje od turističkog poslovanja (prodaje aranžmana), najmovna vozila i kolodvorskih usluga.

Poslovanje u 2022. godini društva Panturist je nastavljeno u trendu djelovanja povezanosti sustava sa ostalim tvrtkama Arriva što sinergijom donosi bolju efikasnost u poslovanju i svakodnevno olakšava rješavanje poslovnih izazova i savladavanje gospodarsko-socijalnih poteškoća s kojima se susrećemo. Upravo različiti utjecaji od izlaska iz pandemije, enormnih povećanja troškova koji direktno utječu na poslovanje kao nekontrolirani rast cijena goriva i ostalih energenata, velike inflacije u promatranom periodu 2022. godine. Također veliki utjecaj na poslovanje ima i sada već kronični nedostatak radne snage, posebno vozačkog i mehaničarskog kadra, što ograničava na određeni način povećanje obima poslovanja u većem obimu od ostvarivanog.

Unatoč, navedenom, a povećanjem obavljanja usluga prijevoza popuštanjem mjera radi pandemije, su vidljivi pomaci u odnosu na 2021. godinu, a posebno u odnosu na „pandemijsku 2020.“.

Tako se u 2022. godini bilježi porast i kroz prijeđene kilometre kada je ukupno ostvareno 5.715.779 km, a u 2021. godini je ostvareno ukupno 5.256.970.km što je povećanje od 8,7% i taj trend povećanja se nastavio i dalje.

Na LDL u 2022. godini (ostvareno 919890 km) u odnosu na 2021. godinu (796462 km) je ostvareno 15,5% više kilometara, a na koje povećanje je utjecalo i upravo sinergijski pristup, jer su određene linije u 2022. godini obavljao Panturist umjesto Autotransa (npr. Osijek-Zagreb). U regionalu u 2022. godini (3184908 km) je u odnosu na 2021. godinu (3088729 km) ostvareno za 3,1% više kilometara. U povremenom prijevozu je najveći rast ostvarenih kilometara, što najbolje oslikava smanjenje utjecaja pandemije i „otvaranje“ tržišta odnosno putovanja u tom vidu prijevoza, tako da je u odnosu na isti period 2021. godine (ostvareno 246630 km), u tom periodu 2022. godini (ostvareno 614612 km) što je porast za 249%. U posebnom linijskom prijevozu nije bilo velike razlike u ostvarenim kilometrima jer se obavljao isti ugovoreni prijevoz, prvenstveno vojno linijski pri MORH-u (ostvareno u 2022. godini 362717 km, a u 2021. godini 357972km). Pri obavljanju posebnog linijskog prijevoza OŠ u 2022. godini je ostvareno 633652 km, a u 2021. godini 767177 km, što je više za 21%. Razlog tog razlici je taj što je pri OBŽ prijevoz škola novim natječajnim postupkom Panturist puno više prisutan u odnosu na AT(APP) koji je u prethodnom razdoblju (u 2021. i prije) obavljao veći obim prijevoza.

Prihod u regionalu je za 20,7% veći u odnosu na 2021. godinu, a na LDL za 58%., na što je utjecalo, kako i određeno ne prometovanje na linijama početkom 2021. godine zbog pandemije (naviše se odnosi na LDL), tako i povećanje cijena karata u javnom linijskom prijevozu te sredstva za sufinanciranje učenika srednjih škola, a koje se najviše odnosi na prihod u regionalu.

Kontinuirano su poteškoće koje su prisutne u obavljanju prijevoza u regionalu na području Slavonije, zbog sve lošije demografske situacije, povećanja cijena goriva i ostalih cijena, rasta inflacije i ekonomskog stanja stanovništva, tako da će ostvarivanje pozitivnih rezultata bez državnih subvencija biti vrlo teško. Još uvijek nije riješeno i nije započelo funkcioniranje na područjima gdje obavljamo prijevoz u regionalu, dugo očekivani organizirani prijevoz kroz uređenje obavljanja javne usluge kao jedino moguće održivog prijevoza putem za razine županijskog linijskog prijevoza i linije do udaljenosti 100 km koje bi trebale biti sastavni dio javne usluge radi potreba dnevnih migracija korisnika usluga, a potpomognute subvencijama.

JU očekujemo u VPŽ u 6. mjesecu 2023. godine, a do kraja godine i u OBŽ, što bi nam bilo od izrazitog značaja, radi svega gore navedenog. Cilj je što prije ugovaranja obavljanja prijevoza u regionalu putem javne usluge, a sada i po uzorku na tri županije u kojima je to definirano na rok od dvije godine, do provedbe javnog nadmetanja za isto.

Nadalje, planira se povećanje poslovne aktivnosti, nastavak kontinuiranog rada na sinergijama unutar sustava Arriva, povećanju obima prijevoza u LDL prvenstveno onih linija koje su radi pandemije a i ljudskih potencijala u obavljanju manjih režima i sl., povećanju obima prijevoza kroz javna nadmetanja, unapređenju kvalitete prodaje karata modelima bližim korisnicima, daljnje razvijanje ljudskih potencijala

i podizanje kvalitete usluge. Također se očekuje i donošenje izmjena ZPCP, te novi izazovi vezani uz predmetni zakon.

U 2022. godini nismo povećavali broj autobusa i vozača u odnosu 2021. godinu. U prosijeku smo imali cca 100 autobusa i cca 115 vozača. Značajniji iskorak u 2022. godini napravljen je u poboljšanju kvalitete voznoga parka nabavkom visoko turističkih vozila (razred III) marke SETRA i MAN. Veliki problem sa kojim se suočavamo je nedostatak voznog osoblja, te smo iz tih razloga bili i limitirani u povećanju obima posla i širenja tržišta. Isti trend se nastavio i u 2023. godini.

U 2023. godini planiran je iskorak u nekim novim poslovima, kao što je obavljanje povremenoga prijevoza na području EU u suradnji sa ino partnerom MIKI TRAVEL, sa kojim smo imali suradnju do 2020. godine odnosno do početka pandemije.

Nakon pandemijskih godina, 2022. godina je definitivno godina povratka turizma u punom obujmu.

Iako se u smislu prihoda nije dostigla rekordna 2019 godine, razlog tomu je nedostatak kadra odnosno smanjenje broja djelatnika u odnosu na 2019. Naime, dok je poslovnica u 2019 zapošljavala između 7 i 9 djelatnika, radi smanjenja troškova tijekom pandemije, broj djelatnika u agenciji je smanjen na 3 i s tom brojkom smo nastavili poslovati najveći dio 2022. godine.

Segment prodaje avio karata je ostao stabilan i najbrže se oporavio nakon pandemije te u 2022 godini bio na razini 2019, a i tijekom 2023 godine očekujemo isti ili blago rastući trend (pogotovo u dijelu grupnih avio karata zbog Erasmus projekata škola i fakulteta).

Internom reorganizacijom poslovanja, najam vozila i autobusa je postao domena službe komercijale tijekom 2021. godine, radi optimalnog iskorištenja kapaciteta, ali i rasterećenja djelatnika turističke agencije.

Naša turistička agencija je snažno orijentirana na školska putovanja, koja su tijekom pandemije doslovce prestala „preko noći“. Iako s 50% manje djelatnika u 2022. godini realizirali smo jednak broj školskih putovanja kao i u rekordnoj 2019. godini (2% više u prihodu i čak 25% profitabilnije). Ugovaratelji su prepoznali Arrivu kao velik i stabilan sustav, koji je vrlo korektno i promptno vršio povrate ugovarateljima za sva nerealizirana putovanja radi pandemija COVID-a. U 2023. godini očekujemo rekordne brojke u dijelu školskih putovanja (samo mjesec travanj 2023. godine je donio gotovo 300.000 EUR prihoda u školskim putovanjima, a maksimalne realizacije očekujemo u lipnju i rujnu, kada se realizira većina inozemnih maturalnih putovanja).

Iako je 2022. godina bila izazovna u operativnoj provedbi putovanja (manjak kadra u agenciji, manjak vozila i vozača, manjak vodiča, hotelskog kadra i smještajnih kapaciteta i sl.), isti izazovi nas prate i tijekom cijele 2023. godine, ali u još većem obujmu, pa će naš osnovni cilj biti maksimalna kontrola kvalitete pružene usluge.

Booking grupe i individualna putovanja (ljetovanja, zimovanja) imaju blago opadajući trend u odnosu na 2019. godinu radi puno veće konkurencije prodajnih kanala (ostale agencije, portali, booking sistemi). Međutim, i dalje zauzimaju iznimno značajan dio segmenta turističkog poslovanja, kako u 2022. godini, tako i 2023. godine. Usmjerenost agencije ide ka kreiranju unikatnih programa (koji se razlikuju od konkurentskih), na posebne tržišne niše te, u individualnoj prodaji, na manji broj provjerenih partnerskih hotela.

U poslovanju s dobavljačima kontinuirano i uspješno pregovaramo u fleksibilnijim uvjetima plaćanja (po računu, umjesto po ponudi).

Fokus Sektora informatike u 2022. godine bio je na povećanju sigurnosti i stabilnosti informacijskih sustava. Sigurnost sustava smo podigli implementacijom naprednih tehnologija kao što su MFA

(multifaktorska autentifikacija) i MDM (Mobile Device Management) te konsolidacijom serverske infrastrukture. Projektom konsolidacije serverske infrastrukture dobili smo modernu serversku platformu smještenu u visokodostupnom podatkovnom centru HT-a. Ovim potezom ujedno smo stvorili čvrste temelje za daljnji razvoj informacijskih sustava Arrive u Hrvatskoj.

Implementacijom sustava za upravljanje promjenama kroz Cherwell uspješno smo zatvorili sve stavke DB audita koji je izvršen 2021. godine.

Aktivno smo sudjelovali i pružali podršku u projektima pripajanja APP-a Autotransu i uvođenja Eura.

U suradnji s partnerom Penta d.o.o razvili smo novi terminal za prodaju karata koji je na modernoj platformi i u budućnosti će nam omogućiti kartično plaćanje.

Ne treba zaboraviti niti novo, kvalitetno Wi-Fi rješenje koje smo ugradili u stotinjak autobusa, čime smo značajno podigli kvalitetu naše usluge.

U 2023. nastaviti ćemo raditi na stabilnosti i sigurnosti informacijskih sustava te poboljšanju IT helpdeska, no glavni cilj Sektora informatike u nadolazećoj godini bit će unaprjeđenje i informatizacija komercijalnog segmenta poslovanja (prodajnih kanala i drugih servisa koji su dostupni kupcima).

U sektoru nabave i skladišnog poslovanja, 2022. godina je bila ispunjena brojnim izazovima. Na naše svakodnevne aktivnosti najviše je djelovala inflacija, slabija dobavljalivost rezervnih dijelova, potrošnog i uredskog materijala te divljanje cijena nafte i energenata.

Uspjeli smo osigurati neprekidan lanac opskrbe te redovno poslovanje ni u jednom trenutku nije bilo ugroženo niti zaustavljeno. Zahvaljujući zalaganju naših djelatnika i upornom ispitivanju tržišta, djelomično smo uspjeli utjecati na val inflacije na način da smo maksimalno iskoristavali kompetenciju među dobavljačima.

Kolegama iz Tehnike je pružena maksimalna potpora za audit u vidu 24-satnih dežurstava operativne nabave i skladišta.

Ljeto 2022. godine obilježilo je pripajanje APP-a Autotransu, što je odrađeno bez velikih poteškoća i zastoja, te zatvaranje audit findinga čiji je rezultat uvođenje novih izvještaja i kontrola.

2023. godina je započela uvođenjem Eura kao službene valute u nabavnim i skladišnim sustavima. Zahvaljujući dobroj pripremi, prelazak na Euro je prošao bez većih problema.

Iako sektor više od godinu dana nema odjel strateške nabave, u tijeku je priprema tendera za mobilnu telefoniju, čišćenje te Adblue, antifriz, ulja i maziva.

U servisnom centru Osijek održavanje je rađeno prema planu održavanja sukladno s potrebnim brojem vozila. U svibnju 2021 godine je servisni centar imao Audit od strane Arrive UK Engineering teama te postigao rezultat od 0,1 bod što je rezultiralo Low Riskom. Krajem godine je prilagođen proces i priprema za prelazak na Euro u bazama Iplus sustava održavanja. Plan je u 2023 godini održati tehničku ispravnost vozila kao i prošle godine te je podići na višu razinu. Edukacije mehaničara idu prema rasporedu kroz cijelu godinu. Nabavljena je nova 6 stupna dizalica koja povećava brzinu ulaska i izlaska vozila iz servisa, te ostala oprema i alati se nabavljaju prema potrebama i planu Servisnog centra Osijek.